

ЗЕМЕДЕЛИЕ

Позиции на „Демократична България“

Основни проблеми в сектора

1. Корупция и измами с европейските фондове за земеделие.
 - Преобладаващият дял от субсидиите на ЕС е проникнал в ръцете на няколко големи арендатора. Това предположение се потвърждава и от данните по СЕПП за 2019 г. - само 1,40 % от бенефициентите са получили 37% от всички директни плащания, всеки от тях над 90 000 евро.
 - На регионално ниво няколко големи производителя и изкупвачи на зърно и маслодайни култури (култури без добавена стойност) създават нелоялна конкуренция и определят условията за изкупуване на земеделската продукция в района.
2. Повсеместно отдаване под аренда и висока степен на концентрация на земя.
3. Тежка механизация и интензивна употреба на химични препарати заради доминиращото зърнопроизводство от големи ферми. Интензификация и екстензификация, водещи до загуба на обработваеми земи с висока природна стойност, съпътствано с изменението на климата.
4. Стопанствата все по-силно биват засегнати от екстремните метеорологични явления. Градушките, обилните валежи, наводненията и засушаванията, предизвикани от изменението на климата, доведоха до намаляване на добивите.
 - Остаряла напоителна система и такава за борба с градушките.
 - Изоставаща модернизация и дигитализация за управление на риска от екстремните метеорологични явления.
5. Липсва цялостна политика за местните храни
 - С изключение на зърнените и маслодайните култури, всички останали подсектори в българското земеделие са лишени от перспективи за развитие. Доминира вноса на основните продоволствени продукти като плодове, зеленчуци, млечни и месо.
 - Нарушено е естественото агроклиматичното райониране на земеделските култури.
 - Пазарът на местни продукти и храни, произведени в частни (полупазарни) стопанства и при домашни условия е почти изцяло в сивия сектор.
 - Семейните стопанства, поддържащи традиционното агрономическо познание и осигуряващи устойчивост на поминъка по никакъв начин не се насърчават.
 - Изчезват стари сортове, породи и храни, приготвени по традиционен начин и изискващи производство и преработка в микро или малки стопанства, често пъти в планински райони.
 - Изостава защитата на българските продукти и храни чрез европейските схеми за качество.
 - Като цяло българските местни храни не се ценят достатъчно от населението.
6. Липсва цялостна политика за микро и малките стопани, която да благоприятства

тяхното развитие.

- Прилагането на гъвкавост в европейското законодателство по отношение на тази група производители, продукти, храни и пазари изостава. Налице е нормативен вакуум по отношение на частните (полупазарни) стопанства, на продукцията произведена и преработена в тях, вкл. в домашни кухни, както и по отношение на пазара на такива храни.
- Производителите и преработвателите в тази група са изключително неединни, често пъти пръснати на големи разстояния помежду си. Липсва грижа с разбиране за развитието им, която да насърчава кооперирането между тях, улесняване на маркетинговите, логистичните и търговските им връзки.

7. Системата на МЗХГ е една от най-раздутите бюрокрации в България. Бюджетът ѝ е огромен, управлението ѝ е непрозрачно и неефективно. Остарелият, аналогов модел на работа в ДФЗ и БАБХ не осигуряват необходимия контрол и покритие на отговорностите, а същевременно тежката администрация спъва развитието на бизнес операторите.

8. Българската агро-хранителна наука е в криза. До голяма степен ВУЗ-ия произвеждат усвоители на евросредства, които не могат да правят бизнес без тях. Липсва активно взаимодействие между министерството и институтите под неговата шапка, както и между самите институти. Развойната дейност с генетични ресурси и иновации за тях е в застой. Гимназиалните програми не мотивират младите хора на България да се ангажират със земеделие и производство на храни. Децата в училищата и детските градини не ценят българския вкус, нямат уважение към професията на фермера и нямат изградени навици за консумация на местни продукти.

9. Браншовите организации търсят решение на проблемите в подсекторите си предимно чрез европейско подпомагане. Липсват дългосрочни програми с визия за развитие на отделните браншове.

10. Грешна комуникационна практика на МЗХГ. Основният информационен поток, който излиза от министерството към широката общественост касае мерките и плащанията по ОСП. Министерството не популяризира достатъчно другите си области на действие: развиване на пазарен потенциал, възможности, среда и наука.

Средносрочни политики (в болд – задължителни)

1. Предприемане на Национална Програма Местни Храни 2022 – 2032.

1.1. Включва мерки за:

- Диверсификация и увеличаване на местното производство на храни, което да отговори на търсенето и повишаване на добавената им стойност.
- Урегулиране на пазара на храни, добивани от физически лица в частни стопанства, в домашни кухни и условия.
- Подобряване на възможностите за преработка и продажба на храни от микро стопанства и предприятия чрез консултации и подобряване на законодателството.
- Увеличаване на дела на местните, вкл. биохрани при обществени поръчки чрез по-добри критерии за възлагането им, включително чрез по-добри критерии за качество.
- Подобряване на възможностите в първичното производство.

- По-тясно сътрудничество между участниците в местния хранителен сектор.
- Повишаване на значимостта на местните храни и на участниците в хранителната им верига.

1.2. Развиване и подпомагане на мрежа от регионални центрове (хъбове) за местни храни и за развитие на микро, малкия и семейния бизнес в областта на земеделието, храните и туризма. Публично-частни партньорства, които да осъществят изпълнението на Национална Програма Местни Храни 2022 – 2032.

1.3. Насърчителни мерки за регионални инвестиции, които биха допринесли за развиването на нови печеливши канали за продажби, базирани на кръговостта, иновациите, кооперирането и късите вериги на доставки; биха довели до мултифункционално ползване на природните територии и земеделските площи и които биха създали по-специализирани магазини, нови маркетингови и дистрибуторски решения за продажба на местни продукти, директни продажби от ферми, мобилни звена за продажби, местни хранителни хъбове и кооперативи, онлайн продажби и фестивали, събори и пр.

2. Провеждане на ефективна национална кампания за реклама на високостойностни български храни, вина, етерични масла и др. Затвърждаване на логични връзки между туризма, носещ висока добавена стойност, качеството и ефекта на произведената в България храна.

3. Насърчителни мерки за партньорството между микро и малките производители и ресторантите, магазините и големите търговски вериги.

4. Насърчителни мерки за партньорството между земеделските научни центрове – Селскостопанска академия, висши учебни заведения и др., и земеделските производители и създаване на платформа за обмен на данни между тях.

5. Потребителски образователни програми:

- Устойчиво потребление на храните, намаляващо загубите и разхищението им.
- Развиване на предпочитания към устойчивия регионален туризъм.
- Насърчаване на градското земеделие.
- Образователни градинки за деца.

6. Създаване на конкурсно начало за управленския персонал в горската администрация и задължителна система за повишаване на квалификацията

7. Въвеждане на пълна прозрачност и обществен ангажимент в управлението на горите и създаване на обществени консултативни съвети на местно, регионално и национално ниво към държавни и общински горски структури с оглед тяхната публична собственост и функции

8. Извършване на национална горска инвентаризация;

9. Разваляне на сделките за замяна (срамните „заменки“) на най-ценните ни гори от времето на Тройната коалиция;

10. Промяна на законодателството с цел всички естествени гори да станат част от горските територии, за да се опазят онези 10% от горите, които все още са стопанисвани като земеделски земи.

Спешни мерки (в болд – задължителни)

- 1. Реформиране на ОСП за България - разписване на Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони (СПРЗСР), стъпващ на системни, целенасочени и дългосрочни мерки за възстановяване капацитета и**

достойнството на българското селско стопанство, на жизнеността и качеството на живот в селата.

1.1. МЗХГ съвместно с браншовите организации да разпишат дългосрочни програми с визия за развитие на отделните подсектори със следните приоритети:

- Изсветляване дейността на бизнес операторите.
- Развиване на по-благоприятна обща среда за отделните подсектори чрез модернизация, дигитализация, коопериране, достигане на нови пазари и пазарни възможности, иновации и надграждане на агро-хранителната наука. Търсена връзка с други сектори на управление - икономика, туризъм, образование, околна среда и пр.
- Производство на селскостопанската продукция с по-висока добавена стойност.
- Скъсяване на агро-хранителната верига, кръговост и "позеленяване".
- На регионално ниво, осигуряване на конкуренти предимства за включване на продукти и храни в доставки по обществени поръчки (балансиране на цена / качество).
- Разширяване и подобряване на възможностите за развитие на микро, малките и семейните предприятия в отделните подсектори.
- Мерки за надграждане на човешкия капитал и работната ръка чрез програми за обучение и практическа подготовка на частни предприемачи.
- Мерки за подпомагане на стартиращите микропредприятия чрез облекчения и включване в мрежи.
- Мерки за насърчаване пазара на местни продукти и храни, произведени в частни (полупазарни) стопанства, чрез традиционни и ръчни технологии, включително при домашни условия. Това ще изгради стабилна микро-земеделска класа и може да бъде подпомогнато чрез организиране на местни фермерски пазари, фестивали, изграждане на пазарни връзки с ресторанти, магазини, онлайн и др. иновативни търговски решения.

1.2. Намаляване със 100% на годишните директни плащания над 100 000 евро и насочване на повече подкрепа за микро, малките и семейните стопанства, както и повече подкрепа за повишаване на производителността и добавената стойност от единица площ.

1.3. Строг, дигитализиран контрол върху годишните директни плащания с фокус върху свързаните лица и реализираната продукция.

1.4. Интеграция на принципите от стратегията на ЕС „От фермата до трапезата“ в националните насърчителни политики: изграждане на система за публичност и засилен дистанционен контрол на ползването на препарати и химикали в земеделието; поетапно увеличаване на обработваемите площи, използвани за органично земеделие, до поне 25% от общите.

2. Изграждане на работещ механизъм за управление на кризите.

3. Междуведомствена програма с приоритетни мерки за възобновяване и устойчиво потребление на природните ресурси (вкл. МОСВ и МТ):

- Задържане и повторно използване на водите.
- Инвестиции в инфраструктура за напояване.
- Създаване на полезащитни пояси от дървесна растителност между обработваемите земи и водните пространства.
- Поетапно пренасочване на част от ангажираните в дърводобива в

планинските общности във високите части на Стара планина, Средна гора, Пирин, Рила, Родопите и Странджа, където са разположени рисковите вековни гори на България на възраст над 120 години, към развитие на планински туризъм, базиран на биокултурното разнообразие, гостоприемството и управлението на опазването на околната среда.

4. Преструктуриране и дигитализация на системата на МЗХГ (в т.ч.ДФЗ и БАБХ) с цел превръщането ѝ в ефективна структура с прозрачно и отчетно управление. Въвеждане на онлайн услуги за подаване и издаване на документи и онлайн плащания.

5. Промяна на структурата на управление, стопанисване и опазване на горите - създаване на самостоятелно ведомство на пряко подчинение на МС (министерство или държавна агенция на основата на ИАГ и поделения, държавни горски предприятия и дирекция от МЗХГ) Законодателни промени.

6. Въвеждане на законови механизми за отчитане и стимулиране на общественото ползване на управление чрез внедряване на екосистемните услуги и заплащането им от бизнеса и обществото в полза на горските стопани;

7. Извеждане на търговията с дървесина от горите - въвеждане на търговия на дървесина от държавните гори от постоянни складове, включително и за дървата за горене в големите агломерации, с цел намаляване на замърсяването на въздуха в тях;